

ТАҚРИЗ
ба автореферати диссертатсияи Қаюмова Мубина Бобоевна дар
мавзуи «Антропонимияи Кӯлоб ва атрофи он (таҳқиқи забоншиносӣ)»
барои дарёфти дараҷаи илми номзади илми филология аз рӯйи ихтисоси
10.02.01 – Забони тоҷикӣ

Дар солҳои охир ба омӯзишу баррасии номвожаҳои ашҳос таваҷҷуҳи маҳсус зоҳир шуда истодааст, ки ин падидо аз аҳамияти вежа барҳӯрдор будани антропонимикаро нишон медиҳад. Ба масъалаи омӯзиши антропонимҳо, ки фарогири фарҳанги номгузорӣ, расму анъанаи интиҳоби ном ва дар маҷмуъ, таъриху тамаддуни гузаштагони моро инъикос намудаанд, мароқ зоҳир намудан талаботи замону тақозои вакът аст.

Дуруст аст, ки антропонимиқаи осори бадеӣ аз ҷониби як гурӯҳ муҳаққиқон, амсоли Р.Шоев, Д.Майнусов, Ҷ.Темуров, Ф.Давлатова, Ш.Рустамшо мавриди омӯзишу пажӯҳиш қарор гирифта, дар ин замине мақолоти сершумор ва асарҳои муҳим таълиф ва интишор намуданд, vale доир ба номвожаҳои ашҳоси роиҷ олимони соҳа камтар таваҷҷуҳ намудаанд.

Дар омӯзишу тадқиқи соҳаи ономастикай тоҷик, маҳсусан номвожаҳои ашҳос, хидматҳои забоншинос Ш.Ҳайдарӣ назаррас буда, дар замине антропонимҳои Тоҷикистон пажӯҳишҳои шоистаи таҳсинро ба анҷом расонида, номвожаҳои ашҳоси ноҳияи Ашти вилояти Суғд ва вилояти Ҳатлонро ҷамъоварӣ ва таснифу тадқиқ намудааст.

Зикр намудан бамаврид аст, ки аҳамияти тадқиқи номвожаҳои ашҳоси роиҷ маҳсусан дар он зоҳир мегардад, ки онҳо, дар баробари нигоҳ доштани суннати номгузории миллӣ, аносири лугавии асливу иқтибосӣ буда, ҳамчунин падидаҳои фарҳангиву сиёсиро низ дар ҳуд таҷассум менамоянд ва як ҷузъи фарҳанг ва ҳувияти миллӣ ба шумор мераванд.

Бо дарназрадошти муҳимияти омӯзишу баррасии номвожаҳои ашҳос, унвонҷӯ Қаюмова Мубина Бобоевна рисолаи номзадии хешро ба

пажӯҳиши «Антропонимияи Кӯлоб ва атрофи он (таҳқиқи забоншиносӣ)» бахшидааст, ки шоистаи таҳсин ва қобили ҷонибдориву дастгирист.

Рисолаи мавриди назар аз муқаддима, се боб, зербобҳову хулоса, феҳристи адабиёт ва лугати мухтасари номвожаҳои ашҳоси минтақаи Кӯлоб ва атрофи он иборат мебошад, ки муқаддимаи он аз рӯи талабот таҳия шуда, масъалаҳои зарурӣ дар он ҳаллу фасл гардидаанд.

Дар боби аввал, ки «Тавсифи таърихио забоншиносии антропонимияи Кӯлоб ва атрофи он» ном дорад, перомуни номвожаҳои ашҳос, антропонимика ва вижагиҳои он сухан рафта, инчунин, соҳтор ва калимасозии антропонимия минтақаи Кӯлоб ва атрофи он ба маърази тадқиқ кашида шудааст.

Боби дувуми рисола «Тавсифи лугавию маънои антропонимия» номгузорӣ гардида, дар он масъалаҳои лугавию маънои антропонимия, чандомади онҳо ва ҷузъҳои (патронимҳои) сермаҳсули антропонимсозро аз назар гузаронидааст.

Дар боби сеюми рисола, ки «Қабатҳои забонӣ ва патронимҳои номсоз» ном дорад, асосан баромади забонии антропонимҳои минтақаи Кӯлоб ва атрофи он аз назари тадқиқ гузаронида шудааст.

М.Қайюмова дар қисмати хулосаи рисола бардоштҳо ва натиҷаи тадқиқи худро пас аз омӯзиши ҷанбаҳои забоншиносии номвожаҳои ашҳоси минтақаи Кӯлоб ва атрофи он дар 23 нукта нишон додааст, ки ҳар қадоми онҳо дорои мантиқи қавӣ ҳастанд.

Мусаллам аст, ки унвонҷӯ барои дар ҷунин шакл омода намудани диссертатсия заҳмату меҳнати зиёд кашида, ранчи фаровонро таҳаммул намудааст. Маҳз ҳамин кӯшишҳои пайгирана боис шудаанд, ки ў дар тадқиқи масъалаи мазкур ба дастовардҳои назарраси илмӣ муваффақ гардида, пажӯҳиши комплексии шоистаи таҳсинро дар заминаи номвожаҳои ашҳоси яке аз мантиқи бостонии тоҷикнишин ба анҷом расонад.

Табиист, ки дар баробари дастовардҳои фаровоне, ки муаллиф

барои даст ёфтан ба ҳар кадоме аз онҳо нури чашм сарф намудаву вақти гаронарзишро аз даст додааст, баъзе камбудиву норасоиҳо ба назар расид, ки зикр намудани онҳоро ба мақсад мувофиқ медонем:

1. Маълумоти маъмутиву ҷуғрофӣ ва зикри гузарҳои Кӯлоб (саҳ. 11) зиёдатӣ буда, барои дар фишурда овардани онҳо зарурат нест;
2. Дар поёни боби якум ба ҷои хулоса диаграмма оварда шудааст, ки ба мақсад созгор нест;
3. Дар қисмати хулосаи муҳтасари диссертатсия, баробари масоили баррасиshawанда, тавсифи ҷуғрофӣ – таърихии Boхтар, Xатлон ва Кӯлоб низ зикр шудааст, ки он ба мақсади меҳварии пажӯҳиш мувофиқ намебошад.

Камбудиҳое, ки зикр намудем ҷузъӣ ва ислоҳшаванда буда, ба муҳтавои рисола ҳалал ворид карда наметавонанд. Фишурада ба соҳтор ва мазмуну муҳтавои рисола мутаносиб буда, мақолаҳое, ки муаллиф дар нашрияҳои тавсияшудаи Muассисай давлатии КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон интишор соҳтааст, мундариҷа ва натиҷаҳои муҳимтарини таҳқиқро инъикос мекунанд.

Хулоса, диссертатсияи Қаюмова Мубина Бобоевна дар мавзуи «Антропонимияи Кӯлоб ва атрофи он (таҳқиқи забоншиносӣ)» ба талаботи Низомномаи Комиссияи олии аттестационии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ ва муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илми номзади илми филология аз рӯйи ихтисоси 10.02.01 – Забони тоҷикӣ мебошад.

Номзади илми филология, дотсенти
кафедраи забони тоҷикии ДДҲБСТ

Майнусов Д.Ф.

Имзои Майнусов Д.Ф.-ро тасдик мекунам:
Сардори раёсати қадрҳо ва корҳои
маҳсуси ДДҲБСТ
Суроға:
735700, шаҳри Ҳуҷанд, маҳаллаи 17,
бинои 1, телефон 2-38,11,
www.tsulbp.tj, e-mail: tsulbp@rambler.ru

Мирпоҷоев И.Ҳ.

«13» марта соли 2023